

W i d s e m m e s
L a t w e e f c h u A w i s s e s.
Nro. 15.

Limbafchôs, tannî 21ma Novembar 1829.

Teesas-Sluddinashanas.

1.

Da Keiseriska Rihgas Kreis-Teesa tohs, Nekruschu-isnemshanas deht, dohtus Likkumus preefsch Widsemmes semnekeem, scheitan sinnamus darra, lai tee semneeki paschi tohs Likkumus laffa, lai tohs labbi saproht un atsfahrsta, ka ta Nekruschu-isnemshana taggad bes kahdu warru jeb netaisnibu, bet ween ar tihru taisnibu, notift warr.

Limbafchôs, tannî 20ta Novembar 1829.

Ad mandatum: Friedr. von Klot, l. Secr.

Zaur to apgahdaschanu muhsu augstu Semmes-Waldineku un Wezzaku, tee jauni karra-wihri muhsu Widsemme ne wairs ta, ka lihds schim, no Muischas-Waldishanas un Pagasta-Teesawihreem taps isredseti, bet pehz kahda jauna nospreeduma (pehz tahs Patentes no 19ta September 1829, Nro. 4105.) jauni Likkumi irr dohti un Sluddinati, us kahdu wihsi us preefschu tohs jaunus karra-wihrus buhs isredseht; prohti, zaur shmitu-nemshanan, fur Nummeri stahw wirsu, ko ikweens, us karra-deenestu geldigs, puifis jeb jauns wihs, pats us labbu laimi nemm. Taggad neweens wairs warr schehloht, ka tam pahri teek darrihts, woi ka kahds eedusmohts Muischas-Waldineeks jeb naidigs Teesawihrs, winnu, ka nabbagu kalpa-behrnu un bahrinu, ar warru un netaisnibu us karra-deenestu irr isredsejis, un pee ta sawus raddineekus un faimneeku-dehlus irr taupijis. Ikweens taggad ar drohfschu prahlu to warr usnemt, ka kahdu Deewa-Likkumu, bes ka sinnas un prahla mums zilwekeem ne kas warr notift, un kas tomehr pehzgallâ wiffas leetas ar mums labbi darra; ta ka mehs pehz winnu wehl par to pateiksim, ka winsch muhs irr apbehdinajis!

L i f f u m i,

us fahdu wihsî tohs farra - wihrus buhs isredseht Widsemme.

I.

Tik lihds, kad ta Pawehleschana atnahk, Nekruschus isredseht, tad tuhdalin ta Pagasta - Teesa ar teem Pagasta - Wezzakeem, — appaksch usluhkoschanas tahs Muischas - Waldischanas, — usraksta wissus us farra - deenestu geldigus puischus un jaunus wihrus farwâ Pagasta - Teesas aprinkî, — pehz tahs Rewisijes - rusles, (scho reisi pehz tahs usrakstischanas no 1816). Ja zitti no teem, pehz tahs pehdigas usrakstischanas no 1826, us zittahm Draudsehm buhtu aissgahjusch, tad scho zilweku deht buhs ar grahmatahm siann doht tai Muischas - Waldischananai un Pagasta - Teesai, kur winni taggad dñishwo; ka teem teek peekohdinahts, lai tee ne kur zittur aiseet, un gattawi irr, tai deenâ tur aiseet, kur tee Rullé irr usrakstiti (1816) un kûrp tee teek pastelleti us meßloßchanu; un ja tee ne warretu isnahkt, woi weenu draugu jeb raddineeku suhg, ka tas winnu weetâ to meßlu jeb to sîhmiti ar Nummeri nemm, tad, pehz §. VII., weenam no teem Teesas - wihereem, par teem, kas naw klaht, scho sîhmiti ar Nummeri buhs nemt.

II.

Schâi grahmata, kur tee us farra - deenestu derrigi tohp usrakstiti, ne buhs usnemt:

- 1) Zahdus, kas us farra - deenestu ne mas ne geld.
- 2) Zahdus, kam peeder kahds semmes - gabbals, kur ikkatrâ tihrumâ seschus puhrus rûdsu warr isfeht, — nedf arri winnu wezzaku dehlu.
- 3) Saimneekus un Rentineekus, kam semme no 10 un wairak Dahlderu - wehrtes irr, — nedf Pusszettortneekus Krohnâ - muischâs, nedf winnu wezzaku dehlu.
- 4) Tohs, kas Skohlâs behrnus mahja, kamehr tahdi tai ammatâ irraid.
- 5) Pagasta - Wezzakus un Teesas - wihrus pee Kreis - , Draudschu - un Pagasta - Teesahm, kamehr tee schâi ammatâ stahw.
- 6) Muischas - laudis:
 - a) Kam irr kahda Muischa no 100 wihrischkahm dwehselehun, tas ware 4 par Muischas - laudim issihmeht, kas zaur to teek brihwi no farra - deenesta, ja tee arri us to buhtu geldigi.
 - b) Zapat arri, kam farwâ Muischâ irr wairak ne kâ 100 wihrischkas dwehseles, tas ware no 50 wihrischkahm dwehselehun allaschin weenu par

Muischaz-zilweku issihmeht, kas tad brihws irr no karra-deenesta; un no 200 wihrischkahn dwehselehm atkal 6, no 300 wihrischkahn dwehselehm 8, un ta jo prohjant. — Kam masak ne ka 100 wihrischkas dwehseles, tas no 25 wihrischkahn dwehselehm tikkai weenu par Muischaz-zilweku warr issihmeht.

- c) Kam no 100 wihrischkahn dwehselehm naw 4 us karra-deenestu gedigi Muischaz-zilweki, — un no wairak ne ka 100, ta naw, ka jau fazzihes, ar ween no 50 wihrischkahn dwehselehm weens Muischaz-zilweks, — tas tik bauds, ka winnam truhfst, no Walsts-Draudses par Muischaz-zilwekeem warr issihmeht.
- d) Kam wairak Muischaz, tas tapat pehz schahs teefas warr darriht ik-katrâ Muischâ.
- e) Pee ta Kunga, kam ta Muischa peederr, arri stahw, tam zilwekam, ko wiensch ka brihwu no karra-deenesta irr issihmejis, atkal scho teefu nonemt.
- f) Teem Muischaz-Waldineekeem peenahkabs, allaschin preefsch Nekruschuisredseschanas, tai Pagasta-Teesai sinnu doht no teem Muischaz-zilwekeem, kas brihwi buhs palikt no karra-deenesta.
- 7) Tohs tai Draudsei gauschi wajadsigus ammatneekus; un to tee Draudses-Wezzaki, ar Muischaz-Waldischanas sinnu un laufchanu, buhs nospreest; prohti, tas ta jadarra, ka pee teem Muischaz-kaudim. Draudses, kam irr masak ne ka 100 wihrischkas dwehseles, tahs us 25 wihrischkahn dwehselehm ar ween weenu warr issihmet no karra-deenesta; — Draudses no 100 wihrischkahn dwehselehm 4; — un Draudses no wairak ne ka 100 wihrischkahn dwehselehm, (us 50 dwehselehm pahr teem simteem), ar ween weenu ammatneeku masak buhs doht us karra-deenestu; — tohs wissu-wairak wajadsigus ammatneekus isschiks atkal tee Draudses-Wezzaki ar sawu Muischaz-Waldischanu.
- 8) Tohs Mescha-fargus Krohna-muischâs.
- 9) Us tahm Mahzitaja-muischahm, kam naw semneeki, diwi zilwekus, kas Mahzitaja deenesti irr, un no winna ar wahrdi tohp issihmeti.
- 10) Diwus brahlus woi puiss-brahlus ne buhs us reisi usrafkiht us karra-deenestu, kamehr wehl zitti tai Draudse us to irr geldigi. Ja tee abbi diwi woi apfeewoti, jeb wehl puischhi, tad teem sawâ starpâ jamejlojahs, furfch no winneem sihnites buhs nemt us karra-deenestu.

Schee apsihmeti zilweki irr brihwí no tāhs meslofchanas ar sihmitehm us kaxxa-deenestu, woi tee nu wehl sawā wezzā Draudse dīshwo, jeb arri us sweschu Draudsi irr aissgahjuschi. Bet tāhm Draudscha-Teesahm buhs labbi to ismekleht, woi tee arri teescham kā Rentineeki un deenestneeki dīshwo.

III.

Kad nu tee, us kaxxa-deenestu geldigi, irr usrakstiti, un tur flahrt arri irr peeminnehts, woi tee turpat tāi Draudse irr, jeb woi tee pehz 1826 us sweschu Draudsi irr aissgahjuschi, bet naw wehl ihsti peerakstiti, — tad schee farakstiti eeksch trim fahrtahm jeb pulzineem tohp nodalliti:

Pee pirma pulzina peederr:

- 1) Puisch, kas naw tee weenigi behrni no faweeim wezzakeem.
- 2) Utraihni, kam naw ne kahdi behrni.

Pee oħra pulzina peederr:

- 1) Upseewoti jauni wiħri.
- 2) Utraihni, kam wehl siħki behrni irraid.
- 3) Lahdi, kam jau braħli irr kaxxa-deenestu.
- 4) Lahdi, kas tee weenweenigi behrni no faweeim wezzakeem.

Pee trefcha pulzina peederr:

- 1) Lee Ammatneek.
- 2) Lee, ko ta Draudse irr likkusi faut ko ismahziht, par ko teem tad sawai Draudsei atkal jakalpo.

Tahdas grahmatas tāhs Pagasta-Teesas aissuhti us sawu Draudses-Teesu.

IV.

Ta Gubernements-Waldischana tad to sinnu stelle teem Draudscha-Teesas-kungeem, zik Nekruschu tāhm Muischahm winnu Teesas-aprinki jadobd; un teem tad (pehz tāhs Patentes no 17ta Oktober 1811) labbi ja-ismekle, woi tee, kas irr usrakstiti, arri us kaxxa-deenestu irr geldigi; bet par to ne kas nekaifch, kad arri kahds no teem isredseteem Nekruscheem krammains buhru, ja tam ween naw zittas wainas un newesselibas. Lee Draudscha-Teesaskungi tuhdalin kahdu deenu noseek, kurrā tee sawu Teesu saħks turreht, ka tee tāhs striħdes warr isliħd sinah, kad weena Draudse no oħras sawus laudis atprasse, un oħra tohs atkal ne gribb labprah isdoht. Ta tee Draudscha-Teesaskungi arri nospreesch ikkatri Muischaj (un ikkatri Maħzitaja-muischaj) weenu deenu, kurrā tee kaxxa-wiħri tur teek is-redseti jaur meslofchanu; — un scho winni darra pee laika, pirms ne ka tee Kungi, kas tohs Nekruschus pretti nemm, saħk sanahkt: jo 8 deenas pehz winnu sanahk-

schanas schis isredseschanas-darbs pa wissu Widsemmi waijag padarrihts buht. — Ta Muischas-Waldischana, woi ta Pagasta-Teesa, kas leedsahs, tohs no winnu Draudses aizinatus zilwekus us to nospreestu deenu nostelleht taï weetâ, kur teem ja-sanahk us mesloschanu, teem tad par to buhs galwoht, kad tahds aizinahts zilweks aisbehg jeb lehpjahs, un wehl 100 Rubbusi S. N. jamaksa, ja tee bes wainas leedsahs, kahdu us mesloschanu aizinatu isdoht.

V.

Tai us mesloschanu nospreesta deenâ un Muischâ tad sanahk pats Draudses-Teesaskungs jeb winna weetneeks, un tee Basnizas-Pehrminder-Kungi, un pehz ta, kad tee us karra-deenestu usrakstiti zilweki papreefsch irr ismekleti, woi us to irr derrigi, jeb ne: tad tee Nekruschi us tahdu wihsî, kâ nu tiks mahzihcts, tohp isredseti.

VI.

Preefsch ta Draudses-Teesaskunga jeb winna weetneeka, preefsch teem Basnizas-Pehrminder-Kungeem, preefsch Muischas-Waldischanas un preefsch Pagasta-Teesas, — (un arri preefsch teem, kam irr uswehlehts, par teem, sweschâs Draudses dsishwodameem un paschi ne atnahkuscheem, to mesloschanas-sihmiti nemt), — kam wisseem pee scha darba waijag flahrt buht. Winnu preefschâ tad tik dauds masas sihmites, kâ tur zilweki irr, kas pee pirmas kahrtas peederr, ar Nummereem jeb zihperehm tohp eesihmetas, (1, 2, 3, un tâ jo prohjam). Schahs sihmites tohp farulletas, kahdâ apsegta traukâ eemestas un pareisi famaifitas. Tad nu no teem pee pirmas kahrtas usrakstiteem, tâ kâ winni tur usrakstiti stahw, weens pehz ohtra tohp preefschâ aizinati, un tad nemm weenu no schahm farulletahm sihmitehm is ta apsegta trauka. To zihperi jeb Nummeri, kas tai sihmitê stahw usrakstita, ikweens tad teem Kungeem parahda, un kas Draudses-Teesaskungs un ta Pagasta-Teesa atkal us zittu papihri usraksta scho Nummeri, un to wahrdut, kas scho sihmiti irr nehmis. Kad nu wihsî, kas pee pirmas kahrtas peederr, us tahdu wihsî sawu sihmiti un Nummeri irr nehmuschi; tad us tahdu paschu wihsî arridsan darra tee, kas pee ohtras un treschais kahrtas peederr. — Kad nu schi pirma mesloschana irr padarrita, tad ta pehz teem Nummereem (1, 2, 3, un tâ jo prohjam,) ween rahda, pehz kahdas reises teem us karra-deenestu isredseteem, weenam pehz ohtra, ohtru resi buhs meslootees un tahs sihmites nemt, un kusch pee nodohschanas tad irri buhs tas pirmais, kusch tas ohtrais, kusch tas treschais, un tâ jo prohjam. Eik lihds, kad tadeht ta pirma mesloschana irr padarrita, tad tahs sihmites no jauna atkal teek farulletas, apsegta traukâ tapat eelikeas un labbi famaifitas; pehz to tad tee us karra-deenestu geldigi zilweki pehz teem Nummereem,

Ko winni pehz sawahm sihmitehm irr dabbujuschi un kà tee no Leefas irr usrakstti, weens pehz ohtra teek preefschâ aizinati, atkal no jauna weenu sihmiti nemm un tuhdalin parahda; schis Nummeris tuhdalin no Draudses- un Pagasta-Leefas pee winna wahrdar tohp peerakstichts. Kad tee, kas pee pirmas fahrtas peederr, tà irr darrijschi, tad tee, kas pee ohtras un treschas fahrtas peederr, arri tåpat darra. — Ja gadditohs, ka zaur scho meßlofchani pahr wissahm trim fahrtahm, wehl ne tik dauds Nekruschu warretu isredseht,zik pehz tahs israfstischanas jadohd, tad ween buhs nemt tohs wezzakus dehlus no teem, kam irr sawa semme, woi kas irr Saim-neeki jeb Rentineeki, woi arri winnus paschus; tà kà arri (pehz §. II. 7.) tohs ammatneekus, un (pehz §. II. 10.) tohs brahlus no teem agraki nodohtem farra-wihreem; tee tad sawâ starpâ meßlojahs, un peederr pee tahs zettortas fahrtas.

Ja nu schi meßlofchana irr pabeigta, tad ta farakstischana wissu wahrdu to, kas us farra-deenestu irr isredseti, (kur arri winna Nummeris irr eesihmehts, ko ikweens pee meßlofchanas irr dabbujis), un arri tas Nummeris, kas winnam irraid tai Rewisijes-rullê no 1816, — schi farakstischana tohp tad parafstita no Draudses-Leefaskunga, no tahs Muischias-Waldischanas, no Basnizas-Pehrminder-Kungeem, un Draudses weetâ no Pagasta-Leefas Preefschföhdetaja; un arri zaur Draudses-Leefaskungu tohp aisselleta teem, kas tohs Nekruschus pretti nemm.

VII.

Ja no teem, kas us meßlofchani irr aizinati, zitti ar Muischias-Waldischanas un Pagasta-Leefas sinnu, ne warr nahkt, woi arri teefcham newesseli irraid, tad arri zits winna weetâ to sihmiti warr nemt pee meßlofchanas, ja kas warr buht turwais raddineeks no winna, un tas pats naw zittam draugam to uswehlejis; ja tahds naw flaht, tad Pagasta-Leefas Preefschföhdetais winna weetâ to darrihs. — Ja zitti gribbetu atratees no schahs meßlofchanas, un isbehgtu: tad tahdi tuhdalin dabbu tohs pirmus Nummerus no pirmas fahrtas, un tee-zitti flahtbuhdami tad sawâ starpâ meßlojahs. Kad scher paklihduschi tohp zeeti nemti, tad tee, kamehr wehl Nekruschus pretti nemm, kà tahdi tohp nodohti; zittadi jau arri par to nah-koschu reisi. Ja tee isklihduschi un atkal satwerti zilweki us farra-deenestu ne geldetu, tad tee assi teek nostrahpeti, jeb arri (ja Draudse un Muischias-Waldischana to gribb), bes norehkenaschanas, par kalpeem pee Krohna-ohrwahgeem, jeb kà Kolonisti us Kreewusemmi tohp aisswesti.

VIII.

Ikweenam us farra-deenestu geldigam zilwekam irr brihw, no labba prahka par farra-wihru dahwatees. Bet comehr teem zitteem peenahfahs, sawâ starpâ

meſlorees. Ja no kahdas Draudſes wairak ne kā weenu Nekruti buhs doht, tad tam, kas no labba prahra par karra-wihru irr dahujees, irr brihw, fazzih, par kuxxu no teem isredseteem Nekruscheem wiensch gribb eet; un tahds arri pahr wiſſeem zitteem papreekschu tohp preekschâ wests. Tahds arri tohp peeminnehts fewiſchki tai farakſtischanâ to zittu, zaur meſloschanu isredsetu.

IX.

Tas, kas kahdu zaur meſloschanu isredsetu Nekruti tihſham pēhpj, jeb tahdam, kas irr preekschâ aizinahets us meſloschanu, mahjas-weetu irr dewis un usturru, tam 100 Rubb. strahpe jamakfa, tai Pagasta-lahdei par labbu, kur ſchis behgulis peederr.

X.

Kad kas no teem Nekruscheem irr aibehdſis, tad tai Pagasta-Teesai tuhdalin buhs par to ſinnu doht tai Draudſes-Teesai, no kahdas feijas, no kahda gihma un auguma tas behgulis irraid, ka ta Draudſes-Teesa pehz ta warr rafſtiht us Brugges-Teesu, kas tad pehz teem Likkumeem to wiſſur leek pluddinaht.

XI.

Ja kahda Draudſe weenu zilweku, kas winnai gauschi par gruhſibu un nastu irraid, labraht pahr zitteem us karra-deenestu gribb nodoht, un ta Muischasa-Waldischana (pehz §. 501. to Widſemmes Likkumu) arridsan ar to irr ar meeru: tad tai Draudſes-Teesai tahdas mekleschanas kahdas Draudſes, bes kawefchanas, ruhpigi un zeeti ja-ismekle; un ja tai Draudſei irr taifna fuhdſefchana, tad tai Draudſes-Teesai fawu Ismekleschanas-Protokolli un fawu Teefas-spreedumu tam General-Gubernator Leelfungam buhs aiffelleht, par pahrluhkofchanu un gallawahrdu un nospreedumu.

XII.

Tahm Pagasta-Teesahm, pee nodohſchanas to Nekruschu, tohs teem Kungeem, kas winnus pretti nemm, ta pehz tahm kahrtahm arri buhs preekschâ west; un ja pehz tahm kahrtahm tohs ne warretu nodoht, tad tai Pagasta-Teesai atbildefchanu buhs doht, kapehz to ne warreja darriht. Kad tee tad iſſakka, tas teek no teem Kungeem, kas tohs Nekruschus pretti nemm, usrafſtihts, un kad ta Nekruschu-nodohſchana pagallain, tad tee to usrafſtitu aibildinaschanu fuhti us tahm Draudſchu-Teesahm, lai tee to wairak pehz teem Likkumeem ismekle.

Rihgå, tannî 23ſchâ September 1829.

George von Foelfersahm, Teefas-Gubernators.

Karl Baron Budberg, Sekretars.

2.

Ta Keiseriska zettorta Draudses-Teesa Zehses Kreisë pluddina: Ka Bringumuischâ, Wezz-Peebalgas Basnizas-Draudse, waijadigi irr: weens Stahrasts un weens Mohderneeks, bet minneem abbeem waijaga labbas leezibas-sihmes lihdsi buht. Ta Mohderneeka weeta irr Bringu Puffmuischâ (ar wahrdu Wezzmuischâ); winnam waijaga speht, no 30 lihds 35 plauzamahm gohwim to Kenti isdöcht. Kas schahs weetas gribb usnemt, tas lai jo drihsaki Bringumuischâ peeteizahs.

Kaiwesmuischâ, tannî 28tâ Oktober 1829.

G. von Hirschheydt, Draudses-Teesaskungs.
A. W. Ufers, Notars.

3.

Ta Keiseriska Zehses Kreis-Teesa sinnamu darra: Ka tas Irschumuischhas Strohsch, Martin Sirne, no ta Landraht-Leelkunga Baron von Campenhausen, tannî 15tâ Merz 1826, to pee Irschumuischhas (Zehses Kreise un Basnizas-Draudse), pee ta zella no Zehses us to Wahzu kappfehtu, klaht buhdamu semmes-grunti no weena puhra weetas leeluma, par 100 Rubbuteem Sudr. N. nöpirzis, un pee schahs Keiserikas Kreis-Teesas pasemmigi luhdsis irr, tahdu pirkshanu pluddinaht, — ka tee wissaugstaki apstiprina semneeku Likkumi §. 55. to preefschâ raksta. — Tadeht schi Keiseriska Kreis-Teesa wissus tohs, kam kaut-fahdas geldigas runnaschanas prett scho pirkshanu buhtu, usfauz, lai ar tadhahm prettirunnaschanahm eeksch weena gadda un feschahm neddelahm no appalschrakstistas deenas, pee schahs Teesas peeteizahs; ar to peekohdinashanu, ka pehz scho nospreestu laiku neweens wairak tils klausights, bet ta semmes-grunte tam Martin Sirnam no Teesas puffes taps eedohta.

Zehse, tannî 14tâ November 1829.

H. von Hagemeister, Kreis-Teesas-Kungs.
C. von Mandelstadt, Sekretars.

4.

Ta Keiseriska zettorta Draudses-Teesa Zehses Kreisë wissas pilfsfehtu un semmes Polizeijes-Teesas lohti luhds, lai to Kolonistu Diedrich Schmidt, kas parradu deht apfuhdsehts irr, fur ween winnu atrastu, pee schahs Keiserikas Draudses-Teesas atsuhta.

Kaiwesmuischâ, tannî 9tâ November 1829.

G. von Hirschheydt, Draudses-Teesaskungs.
A. W. Ufers, Notars.

Ist zu drucken erlaubt,
Im Namen der Civil-Oberverwaltung der Ostsee-Provinzen:
Dr. R. L. Grave.